

РЕЦЕНЗИЯ

от

доц. д-р Мария Димитрова Великова

на дисертационен труд „Координиране на политики за регионално развитие за област Смолян”, разработен от Момчил Тодоров Караиванов, за присъждане на образователна и научна степен “Доктор“ в Професионално направление 3.7 „Администрация и управление”, докторска програма „Икономика и управление (индустрия)”

Научен ръководител: Проф. д-р Тилчо Колев Иванов

Рецензент: доц. д-р Мария Великова, съгласно Заповед № 845/27.04.2018 г.

Настоящата рецензия е изготвена въз основа на представени от докторанта дисертационен труд, автореферат, справка за приносите в дисертационния труд, публикации по темата на дисертационния труд.

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА РЕЦЕНЗИРАНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

Политиките за регионално развитие отдавна са се превърнали във важна в изследователско отношение и едновременно с това – в обществено значима тема. Все по-актуални стават проблемите, свързани с различни аспекти на регионалното развитие. Тази проблематика по забележителен начин резонира с налагащите се в съвременното обществено съзнание интегрални представи и образи на бъдещето.

Настоящото дисертационно изследване търси аргументи за избор на пътища за решаване на общи и специфични проблеми на политиката за регионално развитие, които въпреки полаганите усилия и прилагани подходи, не винаги намират адекватно решение. Изследването свързва тези проблеми основно с недостатъци при координацията на политиките за развитие. То аргументира необходимостта от подобряване на координацията като ключов фактор за успех на тези политики. Търси и предлага приемлива алтернатива за подобрена координация и трансформиране на политиката за регионално развитие в конкретни и значими проекти за развитие.

Следователно темата на дисертацията е актуална и значима, което обуславя необходимостта да се проследи, систематизира и анализира сложната съвкупност от фактори, обстоятелства и практики, които могат да подобрят изградените и функциониращи координационни механизми и инструменти като критична важност за успешно развитие на регионите. Формирането на политики, осъществявани с добре координирани планови, програмни и проектни средства е съществен фактор за реализиране на амбициозни цели и приоритети на регионалното развитие.

Като отчита теоретичните дискусии по повод на предизвикателствата пред координиране на политиките за регионално развитие, докторантът осмисля и систематизира съществуващи проблеми и прави аргументирани предложения за тяхното разрешаване.

Дисертационният труд е с обем от 296 страници и се състои от увод, 3 глави, заключение, списък на използваната литература и 3 приложения.

Налице е достатъчна литературна осведоменост в изследваната област. Посочени са 115 литературни, нормативни и информационни източници. Значителна част от позоваванията са цитирани коректно под линия на съответната страница.

Структурата на дисертационния труд е съобразена с поставените цел и задачи на изследването, което е ограничено в рамката на проблематиката на политиките за регионално развитие на планинската територия на Южен централен район и област с административен център гр. Смолян. Поради спецификата на региона обаче, то неизбежно засяга практиката за национално, двустранно с Гърция, и европейско планиране на регионалното развитие. Фокусира се към плановия период 2014-2020 г., но се основава на натрупания опит, както в

предходния период, така и в някои отношения от успехите и неуспехите в по-далечната командна, и в близко минало стихийна практика на развитие.

Методиката на изследването е избрана правилно. Използвани са приложими към обекта и предмета на изследване методи.

Обоснованите в увода компоненти на дисертационния труд създават предварителна позитивна нагласа към вложеното от докторанта усилие при изследването на тази актуална и значима тема, която по своя замисъл е твърде амбициозна и сложна.

Направена е авторова заявка за проучване в теоретико-методологически и практико-приложен аспект на въпроси, отнасящи се до: същността и проблемите на координацията на политики за регионално развитие; оценка, сравняване и избор на алтернатива за подобряване на координацията на политики за регионално развитие; тестване на модел за интегрирана оценка, позволяващ подобрена координация на политиката за регионално развитие на област с административен център гр. Смолян.

Изложението в отделните глави показва, че докторантът познава изследвания проблем, произтичащ от сериозните теоретически и практически бариери, с които се сблъсква чуждестранния и българския опит при координиране на политиките за регионално развитие. Използването на академичната литература свидетелства за умението на автора критично да анализира теоретични концепции и практически подходи, да систематизира основни идеи, да представя своята теза и да разкрива перспективи за бъдещи изследвания и практически приложения.

Заключението следва логиката на изложението и представя постигнатите от автора резултати.

II. ХАРАКТЕРИСТИКА И ОЦЕНКА НА СЪДЪРЖАНИЕТО НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

В първа глава докторантът демонстрира необходимата теоретична подготвеност, което е едно от изискванията към тази образователна и научна степен. Акцентът е поставен върху концептуалните аспекти на координацията на политиките за регионално развитие, ограничено отразени в документите за стратегическо планиране и програмиране. Като основен механизъм за координация в съществуващата система за регионално развитие са заложили обществените консултации, легитимирани с конкретни стандарти. Ролята на между институционалната координация е разгледана като ключов елемент за прилагането на успешни политики. Идентифицирани са основни проблеми на политиките за регионално развитие в контекста на политико-управленската наука, с всички нейни компоненти.

Като основен проблем докторантът правилно откроява силно централизираната и включваща прекалено много нива йерархична структура за координация на политиката за регионално развитие, включваща наднационално (на ЕС), национално, ведомствено, регионално, областно, общинско и вътрешно институционално равнище, което цит.: „води до концентриране на средства за национално значими проекти и затруднения при постигане на консенсус по ключови междуобщински, междуобластни и регионални приоритети”. Този извод аргументира предложените във втора глава алтернативи за подобряване на координацията на политики за регионално развитие.

Във втора глава са разгледани възможни подходи и алтернативи за подобряване на координацията в различните аспекти за постигане на по-добри резултати при формиране и прилагане на политики за развитие. Систематизирани са различни координационни модели – статични и динамични, изведени от теорията на политическия анализ и осигуряваните от тях механизми и възможности за координация на прилаганите политики.

Представен е европейски опит за координиране на публични политики. Опитът на развитите държави е използван като модел за подобряване на практиката за координация на политиката за регионално развитие в Република България, и по-конкретно в област с административен център гр. Смолян.

Предложен е методически подход за анализ, оценка и подобряване на координацията. Като важен въпрос при конструиране на методическа рамка и прилагане на подходящ метод

докторантът логично откроява възможността да се направи предварителна абсолютна или сравнителна количествена оценка на въздействието на координацията върху крайните резултати от прилаганите политики за регионално развитие.

Трета глава е посветена на политикана за развитие на област с административен център гр. Смолян. Изведени са алтернативи, които са получили обществена подкрепа и съгласие. Те са във фокуса на публичното внимание и в голяма степен определят успеха на общата областна политика за регионално развитие.

Положително може да се оцени направената от докторанта оценка и интерпретация на възможностите за подобряване на координацията на политиката за регионално развитие на област с административен център гр. Смолян.

Резултатите са получени от проведено авторово проучване за идентифициране на проблемите и целите на координацията на политиките за регионално развитие. Анкетирани са 15 експерти със сериозен опит в областта на регионалното развитие и работа на различни равнища в администрацията – кметове, областни и зам.-областни управители, експерти в областни и общински администрации, експерти от централни институции и такива участвали в разработването на различни програми за периода 2014-2020 г.

От проведеното изследване са формирани изводи, които дават възможност за потвърждаване на формулираната в началото основната теза, за необходимостта от иновативно обогатяване и рационализиране на средствата за подобряване на координацията на политиките за развитие, независимо от техния начин и форма на представяне.

III. ОБОБЩЕНИЕ НА ПО-СЪЩЕСТВЕНИ СИЛНИ СТРАНИ И РЕЗУЛТАТИ С ПРИНОСЕН ХАРАКТЕР НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Оригиналността на научния труд намира израз в проучване, систематизиране и доразвиване на теоретичните виждания и дискусии по разглежданата проблематика. В процеса на доказване на авторовата теза са постигнати конкретни научни, научно-приложни и приложни резултати, сред които като по-съществени могат да се открият:

1) В дисертационния труд се идентифицират и подлагат на методологична интерпретация множество концепции, социални теории и модели, свързани с регионалното развитие и политика.

2) Аргументирана е необходимостта от подобряване на координацията като ключов фактор за успех на политиките за регионално развитие.

3) Синтезиран е методически подход, позволяващ интегрирана оценка и анализ на координацията, както и на предложение за нейното подобряване чрез портфолио от инструменти, приложими в националната практика и фокусирани към условията на изоставащите в развитието си райони, между които и този на област с административен център гр. Смолян.

4) На тази основа са предложени приемливи алтернативи за подобряване на координацията и трансформиране на политиката в конкретни и значими проекти за развитие на област с административен център гр. Смолян

5) Апробиран е модел за интегрирана оценка, позволяващ подобрена координация на политиката за регионално развитие на област с административен център гр. Смолян

Справката за приносите в дисертационния труд отразява резултатите и изводите, до които докторантът е стигнал в проучването си. Приносите са негово лично дело и могат да се характеризират като допълване и обогатяване на теорията и практиката.

IV. АВТОРЕФЕРАТ И ПУБЛИКАЦИИ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Авторефератът отразява съдържанието на труда и акцентира върху най-важните моменти от изследванията.

Авторът е представил седем публикации по дисертационния труд, които отразяват в достатъчна степен разглежданата проблематика.

V. КРИТИЧНИ БЕЛЕЖКИ И ПРЕПОРЪКИ

В процеса на работа върху дисертационния труд имах възможност да представя критичните си бележки и препоръки. Намирам, че в по-голямата си част те са отстранени, а с други авторът се е съобразил и в значителна степен е отчел в труда си. Намирам, че трудът може да се прецизира още по отношение на: подобряване на техническото оформление; съкращаване на някои текстове с повествователен характер; отстраняване на някои стилови и езикови неточности и печатни грешки; постигане на по-добър баланс между сруктурните части на изложението; по-синтезирано представяне на целта на дисертационния труд и авторовата теза.

Направените бележки и препоръки не се отразяват върху общата ми положителна оценка на труда.

Въпроси:

- 1) Как се проверява и оценява ефектът от приложението на политиката за регионално развитие в област с административен център Смолян?
- 2) Какви са подходящите мерки за подобряване на механизма и инструментите за координация на регионалната политика в област с административен център Смолян?

VI. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изложеното до тук ми дава основание да приема дисертационния труд за завършен, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника към него. С убеждение предлагам на уважаемите членове на научното жури да гласува за присъждане на образователна и научна степен „Доктор” по докторска програма „Икономика и управление” на Момчил Караиванов за разработения от него дисертационен труд „Координиране на политики за регионално развитие за област Смолян”

11.06.2018 г.

Рецензент:

(Доц. д-р Мария Великова)